

De första musik-
kårerne var ofta en
mässingssextett

Frälsningsarméns brassmusik

Den kan tyckas traditionstyngd och omodern men vilken plats och uppgift kan en musikform som brassband ha i framtiden? För många människor i vårt samhälle är musiken, tillsammans med det sociala arbetet, ett uppskattat och känt varumärke för Frälsningsarmén.

TEXT: TORGNY HANSON FOTO: ARKIV OCH ANNETTE EMMOTH

Musiken i Frälsningsarmén har sin plats än idag. För många människor i vårt samhälle är musiken, tillsammans med det sociala arbetet, ett uppskattat och känt "varumärke" för Frälsningsarmén. Kanske har framförallt de som är något äldre eller medelålders upplevt Frälsningsarméns musik som något positivt, berörande och medryckande då man hört och sett armémusiken på gator och torg. Musikstilen formades med ett tonspråk i enkla anslående taktarter. Kanske i en marschartad framtoning med blåsinstrument eller med mjuka visartade sånger och melodier i gungande valstakt sjungna till gitar-

rackompanjemang eller dragspel. Detta är en bild och upplevelse av Frälsningsarméns musicerande som fortfarande är verklig och rådande för många.

För musikanten i Frälsningsarmén, som instrumentalist, sångare eller ledare, är musiken och musicerandet mer än så. Den utåtriktade musiktjänsten finns där fortfarande även om traditionella friluftsmöten, marscher på gatorna och sångstunder ute bland samhällets invånare blir mer och mer sällsynta. Allmänheten nås alltså inte alls på samma sätt med budskapet och vittnesbördet som var så angeläget för tidigare decenniers sjungande och spelande salvationister.

Vasa Band i Berwaldhallen vid Frälsningsarméns julkonsert 2015.

Men musiken finns där som en naturlig och ofrånkomlig del i möten, gudstjänster och andra tillfällen i kyrklokaler eller i andra sammanhang som vid gospelkonserter, julkonserter och ekumeniska samlingar. Den klingande tonen, med sjungen text eller rent instrumentalt framförd, är musikantens, musikerns lovsång och uttryck för andlig tillhörighet och gemenskap i flera dimensioner.

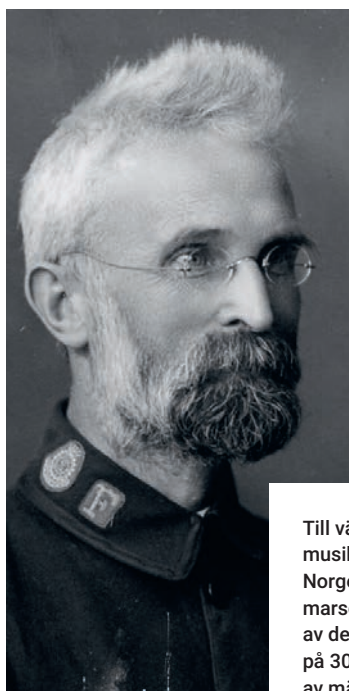
GANSKA OMEDELBART efter att Frälsningsarmén ”öppnat eld” på 1880-talet och etablerat sig i Sverige startade man små bleckblåsensembler. Detta var en typiskt svensk musikform, mässingssextetten, som fanns i samhället, hos militärmusiken och hos andra folkrörelser som de politiska och skarpskytterörelsen. Det var ju förstås en musikalisk profil helt i linje och stil med rörelsen Frälsningsarmén själv som ju presenterade sig, inte bara med uniformer utan också med militära grader och uttryck. Musiken till sånger vars text visade på trosviss offensiv och stridsvilja mot det onda spelades ofta i påträngande och

DEN KLINGANDE TONEN, MED SJUNGEN TEXT
ELLER RENT INSTRUMENTALT FRAMFÖRD,
ÄR MUSIKANTENS, MUSIKERNES LOVSÅNG OCH
UTTRYCK FÖR ANDLIG TILLHÖRIGHET OCH
GEMENSKAP I FLERA DIMENSIONER.

manande stil. Till detta passade bleckblåsinstrument och trummor väl. För Frälsningsarmén och dess musik vanns och enrollerade sig militärmusiker som Otto Lundahl i Kristianstad och Klaus Östby i Kristiania, nuvarande Oslo. Dessa både blev mycket betydelsefulla med sina kunskaper och sitt engagemang, bättre experter på denna sorts musik kunde man knappast få. Antalet små musikkårer, nu kallade hornmusikkårer, växte snabbt. De växte också till storlek med i vissa fall upp till 25-30 musikanter, men fortfarande endast i sex stämmor med flera spelare på varje stämma. Instrumenten var ess-kornett, b-kornett, althorn, tenorhorn, ventil-

basun och bastuba. Därtill oftast två trummor. Nästan alla musikanter var från början nybörjare och lärde sig mer och mer efter hand.

Under 1920-30 talen gästades Sverige av flera engelska frälsningsarmémusikkårer. De var av den brittiska ensembleformen brassband, vilket innebar andra typer av bleckblåsinstrument men också en mer utvecklad klangbild med upp till 16-17 olika stämmor. Alltså mycket rikare i uttryck och klangfärg än den svenska mässingssextetten. Repertoaren var mer utvecklad med större kompositionsformer och inslag av originalmusik, inte bara citat och arrangemang av sångmelodier. Dessa gästande band

Till vänster: Klaus Östby, militärmusiker som blev musikchef i Frälsningsarmén i Sverige men även i Norge. Han komponerade Frälsningsarméns första marsch 1892. Till höger: The London Elite Band, en av de engelska musikkåren som turnerade i Sverige på 30-talet och introducerade den engelska formen av mässingsorkester, ett så kallat brassband.

slog verkligen an hos de svenska musikanterna och musikledarna. Instrumenten byttes ut till de brittiska, musik införskaffades och grammofonskivor med de främsta engelska musikkåren lyssnade många gärna till. Brassbandet var planterat i Sverige och blev en typisk och populär musikresurs hos Frälsningsarmén. Idag finns det kvar cirka 25 musikkåren i Frälsningsarmén med allt från 6 till 35 musikanter. Alltså såväl mindre brassensemblar som kompletta brassband.

VILKEN ROLL OCH BETYDELSE har brassmusiken för Frälsningsarmén idag? Den frågan kan absolut ställas och görs säkert av en och annan. Som nämnts är ju inte verksamheten förlagd utomhus bland människor på samma sätt som förr då musikkårens toner, klanger och rytmer kunde höras vida omkring. Dock, det ska understrykas, på vissa platser sker detta fortfarande, både i form av marscherande musikkår, friluftskonserter och traditionella friluftsmöten. Gudstjänstformen i

våra lokaler har förnyats och förändrats. Sångvalet till församlingssång har medvetet fått annan profil, utrymmet för brassmusik att reflektera till eller inspireras av har begränsats. Detta kan göra att musikkårens medlemmar och gruppen som sådan kan känna sin identitet och plats ifrågasatt. Man kan få höra frågor som "kan man verkligen sjunga nutida sånger i gudstjänsten till ackompanjemang av en musikkår? Finns det i en gudstjänst plats för enbart musik utan koppling till några kända andliga sångtexter?" Många av de kompositioner som musikkåren spelar har äldre traditionella sånger som utgångspunkt och teman. Dessa sånger känns inte aktuella och är i många fall okända för dagens yngre frälsningssoldater, frälsningsofficärer och mötesbesökare. Finns det för brassmusikanten i Frälsningsarmén relevans i det gamla uttrycket själafrälssande musik och i det nyare lovsång?

VILKEN ÄR brassmusikens och musikkårens plats i Frälsningsarmén i fram-

tiden? Värdering och prioritering är förstås svaret på denna fråga. Den enskilde musikanten och musikledaren ställer sig säkert ofta frågan "Är det värt ansträngningen?". Att vara medlem, musikanter, i en musikkår i Frälsningsarmén kräver åtskilligt. Du förväntas närvara vid övningar och speltillfällen regelbundet 2-3 gånger per vecka. Du måste hålla din förmåga och spelnivå igång med egen övning och förberedelser. Du är en i gruppen. Därför förväntas du vara lojal och ta ansvar samt visa omsorg om dina kamrater. Vad får du då? Gemenskap där man umgås i en varm och motiverande miljö. Dessutom är det en musikalisk upplevelse att gå genom processen från första mötet med ett musikstycke och sedan via övning och fördjupning till ett slutligt framförande. Särskilt också om mottagare/lyssnare ger uttryck för receptivitet och beröring. Att få uppleva att ett framförande stannat kvar hos en lyssnare är ofta nog för att musikanten ska känna motivering för fortsatt prioritering och ansträngning. ■